

MAGYAR VIDÉK.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ

ÉS

TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

Megjelenik: minden Szombaton.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 4 ft.
Félévre 2 ft.
Negyedévre 1 ft.
Egy szám ára 10 kr.

A lap kiadóhivatala Nobel Armin könyvkereskedésében van, hová az előfizetések küldendők, s minden egyéb küldemény is csak oda czímezendő.

Hirdetések

négyszet centimetryri tért szerint számítanak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyzet centimetryri 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőink kedvezményben részesülnek.

Nyilt lét peticioronként 10 krral számítatik.

Iparos qualificáció és kényszertársulás.

Már a legközelebbi napokban összeül azon újabb enquete, mely hivata van az *ipartörvény módosításának* sarkalatosabb kérdéseiben végleg véleményt mondani. Mint a szakminiszter a képviselőházban kijelentette, ezen enquete-ben leginkább az elmélet szakférfiait kívánja meghallgatni, miután a gyakorlati iparosok nézeteit és kívánalmait úgy az iparos-congressus határozataiból, mint az egyetemes iparkonrai gyűlés tanácskosáiból már eléggé ismeri. Ehez képest leginkább nagyiparosok és országgyűlési képviselők hivattak meg az újabb szakértekezletre, az utóbbiak közül nevezetesen grf. Apponyi Albert, Baross Gábor, Falk Miksa, György Endre, Helfy Ignác, Kautz Gyula, Lukács Béla, báró Liptay Béla, Láng Lajos, Mudrony Soma, Ráth Károly, Zsigmond Vilmos, azonkívül grf. Zichy Jenő, Kerkápoly Károly, gróf Károlyi Pista és mások. — A kérdés főleg a körül fog forogni, legyenek-e kötelező ipartársulatok, vagy maradjanak az eddigi szabad társulatok? továbbá mondassék-e ki az önálló kézműiparosokra nézve bizonyos „qualificatio,” avagy maradjon-e az eddigi kontárkodás, mint az egészséges ipari versenyenek „liberális”-nak látszó törzsképe.

Habár nagyon meg voltak már ezen kérdések vitatva, mégis időszerűnek tartjuk azokra ez alkalommal annál inkább újból visszatérni, mivel t. laptársunk, a „Pápai lapok” utolsó számában e kérdések közül oly álláspontot foglalt el, mely hollokegyenest ellenkezik az or-

szág összes iparosainak kívánalmaival és a mi álláspontunkkal is. Azt hisszük előmozdítjuk a nézetek tisztázását, és így jó szolgálatot teszünk az ügynek, ha a legilletékesebb szakférfiaknak a femi két fő elvi kérdésre vonatkozó nézeteit kivonatosan, minden hozzáadás nélkül közöljük. A mult évi szeptember havában tartott kereskedelem és iparkonrai enquetének nyomtatásban is megjelent gyorsírói naplójából vesszük át R á t h K á r o l y országgyűlési képviselőnknek következő felszólalásait:

I. A qualificatio kérdéséhez.

Én kijelentem azt, hogy azon szabad forgalmi eszméket, melyeknek az imént kifejezés adatott, nálammal senki e teremben nem tudja jobban méltányolni, és azt hiszem, hogy a kik a szóban levő problémákkal akár elméletileg, akár gyakorlatilag foglalkoztak, mi mindnyújan megegyezünk abban, hogy ez teoriában az első postulatuma az egészséges nemzetgazdasági fejlődésnek. De már ma t. egyetemes gyűlés, mindezen ünökön, a melyeknek lelkes hívei és hírvetői közé annak idejében csekély számú ember is tartozott, a tényleges fejlemények igen nagy részt öltöttek. Mi éveken át küzdöttünk ez eszmék valószínűsítésért, hittünk bennök, hiszünk most is, midőn az egész világon ellentétes áramlatok mutatkoznak a gyakorlati nemzetgazdasági politika minden terén; mert hiszen az iparfejlesztési politikák csak egy részét képezik ezen áramlatoknak. Hiszen mi magyarok, tekintve Magyarországnak első sorban agri-cultúr érdekeit, mindnyújan von Haus aus a szabad kereskedelem hívei kell hogy legyünk, és mégis látjuk azt, hogy addig hirdettük ezen eszmét, míg a tények hullámai fejünk felett összezsúpláltak és a magyar törvényhozás nem régt a kiegyezésnél, ép az ellenkezőjét szavazta meg annak, mit hirdettünk, mert az áramlatnak ellentállani nem volt képes.

Ha Magyarországnak önálló közgazdasági és kereskedelmi politikát folytathatna, feltétlenül hódolnék Kochmeister báró nézeteinek; ezt mondanám:

teljes, feltétlen forgalmi és iparszabadság határainkon belül! Győzzön a jobb a szabad verseny terén. De egészen másképp állanak a dolgok. Mi először is Magyarországon egy óriási concurrentiának vagyunk kitéve, mi nem rendelkezünk védelem dolgában egyetlenegy eszközzel sem, a melylyel más iparilag fejlettebb államok rendelkeznek. Hiába minden iparkodásunk négy falaink közt, és minden talpalatnyi tért küzdenünk kell a sokkal régiebb, sokkal fejlettebb, sokkal hatalmasabb, sokkal védelettebb osztrák iparral. Ez vezette az iparosságot, ez vezette még azokat is, kik a leghatározottabban perhorreskálták az iparszabadság bármilyen megszorítását, arra, hogy gondolkozzanak a felett, valjon nem jobb-e a mindennap érezhető közönségre való tekintettel inkább lemondani egy régebben dédelgetett elvről és a gyakorlati térre menni át.

Figyelmeztetem mindazon tagtársakat, a kik már bizonyos tekintetben kész véleményvel jöttek ide, méltóztatassanak mindenekelőtt azt tartani szem előtt, hogy a ki az u. n. qualificatio mellett nyilatkozott, akár törvényhozásban, akár más helyütt, vagy hírlepel, tudtommal legalább senkinek akarta a *eszkék viszállítását*, senki sem akarta az *ipar önálló megkezdését a társulatok önkenyétől vagy viszállat függővé tenni*. Mit mondott a tavali congressuson elfogadott indítvány? Egyszerben elvéken mondotta ki, hogy „önálló kézműiparos csak az lehet, a ki igazolni képes, hogy megkezdendő iparát tanulta; kimondta ezt pedig, tekintettel a Magyarországon iparral foglalkozók $\frac{1}{10}$ részének érdekeire, kik kézműiparosok. A tanulás igazolásának módjait tehát a mult évi iparosságul nem körvonaloza, hanem konkrét javaslat foglaltatik erre nézve az országos magyar ipar egyesület emlékiratában, mely lényegesen, elvileg is különbözik a soproni kamara indítványától. É csakugyan annak elődöntése, hogy minden álljon ez igazolás, képezi a főnehézséget. Az ipar egyesület munkálata meglúzza a határvonalat a kézmű- és a gyáriraj közt és aztán az ipar gyűlés által elvben kimondott tételt akként precizirozza, hogy a *ki mint kézműves iparigazolványt akar nyerni, az tartozik igazolni*, hogy az iskolai

T Á R O Z A.

Idősb Thinágl János urnak

és neje, született: Szűz Ludovika úrasszonynak aranylakodalmuk ünnepére.

1881. évi február hó 10-ikén.

Úgy-e, kedves jó öregek! e napon az emlékezet Benneteket a rég letűnt szép időkre visszavezet?

Hisz' az a boldogság, ha a multnak képe, Derült örömtől szűl az ember lelkébe. Gondoltok-e arra, — hogy ne gondolnátok? — Az élet tavasza mosolygott még rátok, A mikoron egy ifju pár oltár előtt térdele, S szerelemtől áradozott mindegyiknek kebele. A vőlegény deli ifju ereje teljében, A menyasszony rózsabimbó most nyílóban épen.

S azt rebegik meghattottan:

„Holtomiglan, holtodiglan”

Évek multak; az időnek gyors szárnyai vannak, Im Istennek kegyelméből ötven éve annak, Hogy az ifjak ajkáról az esküszó elhangozék, S megköttetett a szent frigy, mit dúsan meg áldott az ég.

Befutva azóta félszázad határa, S az akkori párnak tisztas homlokára Egész sereg barázdát vont

Ekéjével az életgond.
Rózsapirját, édes mézét elvesszté az ajak,
Galambösz színt öltöttek fel az éjsötét hajak.
Mi azonban két hű szívet mindörökké összeffiz,
Nem aludt ki még keblökben, ott lobog a régi tűz.

És jóllehet más a színe s kerete a képek,
Lám! ma ismét mindaketten oltár elé lépnek.
Buzgón jó a szívből hálaldó ének,
Hogy boldog lett frigyük, mit egykor kötének,
S újra hangzik meghattottan:
„Holtomiglan, holtodiglan”

S ki az a pár, melynek ifjukori álma
Bételesült, s ismét oltár előtt áll ma?
Ti vagytok, oh jó öregek, ki is volna más?
Néktek szől e csengő rimbe foglalt áldomás.

Ünnepel ma nagy családok, zajtól hangzik a ház,

Falai közt kitérő kedv és vidámság tanyáz.
S szívetem is az öröm teljesen áthatja,
Hogy megérkezett arany menyegzőtök napja.

Oly boldogság, mint tiétek, halandóknál ritka.
De én tudom, miben rejlik szerencsétök titka,
A mi minden boldogságnak feltétele s éke,
Ti nálatok mindig meg volt s virágozott a léke.

„Be csület!” volt jelszavatok minden körülmény között,
Pedig éltetek hajója sok köszirtbe ütközött.
Szívetek oly tiszta maradt, mint a szűzi álom.

S hogy e napot megértétek, éppen nem csodálom.

S ötven éven keresztül
Kebleteket sok családós, keserűség érte.
Bár multatok derűvel és bornál keverve,
Megvalósult ifjuságtok legédesebb terve,
S azt a szeretettel, oh! megérdemlitek,
Melylyel elhalmozhat hálás gyermekitek.
S én részemről azt kívánom, hogy az ég és föld úra,
Nyujtsa éltéteket még igen hosszúra,
Gazdag örömtől okozzon számos unokátok,
S a hűségnek szikrája, mit gond dal ápolátok,
Világítson még sokáig rátok!

Végül barátságokat jövőre is kéri,
(Kinek aligha jutnak Apollo babéri,
Mert a verse — Bizistók! — ugyan-csak hiányos.)
Öszinte tisztelőtök

Alszeghy N. János.

és műhelybeli tanulás tekintetében szigorítandó törvényes szokványok szerint, *mint tanonca felszabadult és hogy mint segéd munkás legalább 3 évet rokon műhelyekben dolgozott, s ezt csak egyszerű munkakönyve által igazolja.* Itt tehát semmi néven nevezendő beosztása a versenyűrsáknak nincs, nincs szó ugynevezett mestervizsgáról, és így eliesik az a vád, mintha csehrendszernek új alakban való visszaállítása célzatlanul. Ismétlem, senki sem akarja az ipartársulatokra bizni a kvalifikáció megbírdálását, itt a verseny kizárásáról tehát szó nem lehet, hanem igenis a közérdek megővására.

II. A kénszertársulás kérdéséhez.

Ha mi ug gondoljuk az ipartársulást, mint az iparűzőknek szabad egyesületi összeműködését általános szemlely vagy saját speciális szakmabeli érdekeiknek előmozdítására, hogy megtehessek mindazt, a mit a maguk érdekében jónak látnak, és esetben nincs szükség kötelező társulatokra; hiszen ezen esetben az ilyen társulatok — a mint azok tényleg ma is fennállanak — egyáltalában nem különböznek a tisztelő- vagy temetkezési-, vagy daláréglejtektől, olvasó-köröktől s más ilyen egyuletektől. Minek mondjon ki az ipartörvény egész naivtással oly dolgot, a mire nézve ugyis joga van minden embernek? Hiszen nincs eltűnt senki, legkülönbözőbb társadalmi közéletű egyuletekből való részvételből.

A kik, mint én, az ipar fejlesztését nemcsak az iparos osztály érdekében, hanem elsőrendű állami érdeknek tekintik, s mint ilyen fontos állami érdeknek megővását, érvényesítését akarják biztosítani, és esetben, mint mindjárt a részletekbeli ki fog tűnni, lehetetlen mást akarniok, mint hogy az ipartársulatok nagyobb autonóm testületek jogokkal ruháztaanak fel, és hogy ehhez képest az ipartársulatokba való belépés kötelezővé késsék. Ha a szabad társulás intézményét akarjuk fenntartani, akkor egy betűt sem kellene az ipartörvényen változtatnunk. Valljuk meg őszintén, a szabad mozgás szempontjából a jelenlegi ipartörvénynél jobbat nem lehet alkotnunk. Ebből a szempontból — megvalósít — azt jobbnak tartom, mint az 1869-ki Gewerbe-Ordnung-ot, a mely — mint mindnyájan tudjuk — 1876-ban, 1878-ban és most legújában is, igen életbevágó módosításoknak volt alávetve.

Nézzük csak mik volnának azon testületi jogok — Corporations-Rechte, vagy mások szerint hivatásági jogok — melyekkel az ipartársulatokat felruházandók lennének. Az iparfejlesztésnek alapja mindenestre a nevelés, a szakoktatás, tehát első sorban a tanonczok kiképzése. Önök épen oly jól tudják mint én, hogy miben áll ez úgy nálunk mostanság, hogy mindazon fakultatív intézkedések, melyeket az ipartörvény magában foglal, a papirosan maradtak. En nem tudom, van-e eset réd, hogy az illető iparhátóság szigorú alkalmazása volna a 87. §-t azért, mert valamely mester tanonczait az esti- vagy ipariskolába nem járatta. En nemcsak mint a fővárosi törvényhatósági bizottságnak, hanem mint a közigazgatási bizottság és iskolaszék tagja sem tudok erre esetet. Bíróságai megintések legfeljebb történnek ugyan, de tényleg a mesterek kénye-kedvétől függ az, hogy járassák-e tanonczkaikat az ismételő-, ipar- és rajziskolába vagy nem. Nem szólok arról, vajlon a mostani műhelybeli kiképzés általában csak találóról is megfelel-e a czélnak. Erre nézve újában többféle nézet nyilvánult és tudjuk, hogy Franciaországban azon irány kezd érvényre jutni, hogy nyilvános tanműhelyek, akár kapcsolatban, akár nem kapcsolatban az elméleti oktatással, helyettesítsék az iparos műhelyeket. En ezen rendszer a kézműiparra való alkalmazásának hiva nem vagyok és még Franciaországban sem jósolok annak

jóvót vagy gyakorlati kivihetőséget, és még sokkal kevésbé minálunk.

Véleményem szerint a tanoncznevelés-ügyet igenis az államnak kell kezébe venni, de a felügyeletet egy a műhelybeli tanulás, mint az iskolai szakoktatás tekintetében a kötelező ipartársulatokra kell ruházni, miután az állam közegeli legtöbb esetben nincsenek képesítve e felügyelet gyakorlására. Hiszen látjuk, hogy az iparhátóságok még más, egészen egyszerű adminisztratív intézkedéseket sem hajtanak végre.

A második földadat volna a munkaadók és a segéd munkások közti viszony rendezése és munkarend és fegyelem feletti felügyelet. E tekintetben tökéletes ziláltság uralkodik és kivéve egyes városokat, országsszerre a rend- és fegyelemnek nyomára sem akadunk. Ez tény, erről szükségtelen továbbbeszélés. En azt hiszem, hogy a munkarend még a quand-méme iparszabadság elvével is össze lehet egyeztetni, és az e feletti felügyeletet az illetékes testületek lehet bízni, oly czébből, hogy a munkarend helyre álljon, hogy a munkaadók és munkások közti viszony szabályozva legyen. Hogy mily uton legyen szabályozva, hogy szükséges volna a munkakönyvek újbbi behozatala, erre még vissza fogok térni. A legtöbb szempont ezek mellett magunknak az önálló iparűzőknek saját szakmabeli érdekei, jogai és kötelezések az iparral és az állammal szemben. En nem akarom azt vitálni, vajlon igaz az, hogy a magyar iparosoknak zöme oly alantás értelmi nívóan áll, a mint itt is mondatott. Van sok igaz abban, de sok túlzás is. En azt tartom, hogy a magyar iparosoknál igen sok értelmi anyag van, sőt jóval több, mint pl. a német iparosoknál; megvan a magva a haladásnak, csak utat kell nyitni a haladásra. De sajnos, sok tekintetben még iparosaink a fejlettségnek azon fokán állnak, hogy kénszerítő rendszabályokhoz kell nyulnunk, ha azt akarjuk elérni, hogy iparosaink szövetkezzenek nemcsak humanitarius czélok valóstására, hanem péld. közös munkagépek használatára, közös árnyhelyek felállítására, nyersanyagbeszerzésre, és más üselegyes intézmények létesítésére, e czébből okvetlen szükséges, hogy a kikre ez intézmények jótékonyosságát ki akarjuk terjeszteni, azok egy csoportban együtt legyenek, hogy tudjanak számolni kölcsönösségi érdekeikkel. Ez nincs ma így. Az igaz, az iparosoknak eddig sem volt eltűnta, hogy érvényesítsék mind e czélokot, de mit látnak egyebet, mint tényleg a legnagyobb pangás és hanyatlás minden téren. Uraim, önök legjobb tudják, hogy érnek-e valamit a létező ipartársulatok. Vannak dicséretes kivételek, így pl. Szolnokon van egy tömörebb általános ipartársulat, ott példás rend uralkodik a munkaviszonyokban, szépen működik a társulat üselegző pénztára, van közös nyersanyagraktár, van iparrajziskola, olvasóterem stb., sőt van minderre saját szép háza az ipartársulatnak. Mindezt látjuk ott, a hol néhány erélyes férfi vette a dolgot kezébe s ahol megvan a szövetkezési hajlam a tehetősebb iparosokban is. De mindez csak a legtrikább kivétel, hogy miért e feltelet vitatkoznai, azt hiszem, szükségtelen; és ha önök a felhozott példát inkább a szabad társulás mellett szólnának mondanák, szerintem a laisser faire rég túlhaladott doctrinairra álláspontját foglalják el. En csak felemlitem, nem tudom, a kormány képviselői jobban vannak-e informálva, hogy 1878. év végeig Dr. Szabóky összeállításá szerint hat megyében, t. i. Krassó, Liptó Mármaros, Torna, Trencsén és Árva megyékben, egyetlen egy ipartársulat sem volt és kimutatások szerint e hat megyében 10,000 önálló iparos van, a kik így minden társulati köteleken kívül állnak. És hogyan állunk ipartársulatok dolgában az ország többi részében? Sáros megyének van két ipartársulata, Sopron városában csupán szabó- és posztóipartársulat van. Marosvásárhelyt mindössze csak egy eszmadia- és Temesvárotról csupán egy cipész-társulat áll fenn.

Ha tehát számolunk a fennálló viszonyokkal, látjuk, hogy a törvénynek ezen igen szép szabadelvű intézkedése egyáltalán nem érte el azt a czélt, a melyet a törvényhozás elérni akart; azt tapasztaljuk, hogy a hol sikerült is az iparosokat papiron társulathoz összehozni, az öntevékenység, melyre Kochmeister báró ur oly nagy súlyt fektet, nem fejtette ki azt a buzgalmat, a mely a kitűzött czél elérésére szükséges lett volna. Nekem erős meggyőződés, hogy az iparrendezésnek alapja, omegegja az, hogy tömörítsük az iparosokat, még pedig kötelezőleg, de aztán az intézménynek adjunk t e t e t i s. En nem tudom, hogy vajlon miért volna a czéhrendszer helyreállítása az, ha a törvény kimondja, hogy kötelezővé tétetik a társulathoz állás. Hiszen nem lesz e társulatoknak az a cardinális joga, a melylyel a czéhek bírtak volt, hogy maguk határozzanak a felett, ki lehet szakmájukban önálló iparűző és ki nem, az a jog nem adatik a társulatoknak. Ha pedig ez a jog más hatóság kezében lesz, akkor kissé gyanúsítónak látszik az az állítás, hogy mi, a kik némely megszorított rendszabályokat akarunk, kerülni ut a czéhrendszert akarjuk visszaállítani.

A további kérdésekre, hogy vajlon kik vonasnak be a kötelező társulatokba, vajlon csak az ugynevezett kézművesek-e, vagy pedig a gyárosok is, szinte határozott választ adhatok. Ugyanis mi a czél? A czél a tanoncztatás, segéd-szögödötési és nyilvántartási ügyekre való felügyelet, a munkarend

és fegyelem helyreállítása, szakoktatás fejlesztése és ellenőrzése, az iparbizottsági bírásokodás vagy békéltetés stb. Már most vegyük pl. a lakatos mesterséget. A Ganz-féle gyár és pl. Korompay vagy Jungfer ugyanazon szakbeli segédkeket alkalmaznak; a ki ma a Ganz-gyárban lakatos-munkás, holnap segéd lehet-valegely kézműiparosnál. Így van ez a legtöbb más műves gyár-iparágazat is, hogy ugyanazon tanult segéd munkások alkalmazást nyerhet a nagygyárban vagy a kis kézműhelyben. Tehát én a kötelező társulást kiterjesztendő az összes műves iparra, a gyáriparra épügy, mint a kézműiparra, vagyis minden oly műves iparra, mely tanonczokat és szakbeli segéd munkásokat, nem pedig a néami művetző kivételével, kizárólag napszámokat alkalmaz. Ehhez képest kivesszem tehát a házi ipart és a szorosan vett mezőgazdasági ipart, amint itt már említettett, a téglavetőket, szeszőfőzőket stb., melyek a mezőgazdaságnak tartozékai képezik.

Hogy miként alakítsunk az ipartársulatok, erre nézve már tökéletesen eltértek a zágrábi és zenggi kamara indítványától és részben eltértek az iparügyelnekek javaslatától is, a mennyiben a főváros kivételével, minden városban egy ipartársulatot akarok, a melyben a már többször említett testületi vagy hivatásági felügyeleti és fegyvelmi jogok központosítva gyakoroltatnának, azonban minden egyes iparszaknak megtenne az általános testületi kereten belül a maga szakosztálya és a szakosztályokat felruházom azzal a joggal is, hogy saját speciális szakmabeli czéljaikra esetleg külön pénzalapot létesíthessenek, azt külön kezelhessék. Az egyes községekben elszórtan lakó iparosokat valamely ugyanazon kamarai területen fekvő legközelebbi város ipartársulathoz vélnem bevonandóknak.

Az előadottakból önként következik, hogy mi feladata volna az ekként alakítandó ipartársulatoknak. A mi a pénzfőzésekkel illeti, a miből a társulatok a feladataik teljesítésére szükségelt költségeket fedezik, itt volnának a felvételi és tagsági évdíjak; ezen kívül — a mint tudom, megint sokan meg fognak ezen útközni — még a bírálógási jogok is megadnánk a társulatoknak. Alig van más eszke a társulatoknak, hogy az alapszabályszerf fegyvelmi rendszabályok végrehajtásának, mint ha bizonyos mértékig a bírálógási jogot is megadjuk. Ez nem új és még kevésbé czéhszellemű dolog. Ausztriában most is fennáll az 1859-ki iparrendben és Németországban is újában ismét be van hozva.

És most a nélkül, hogy a további részletek fejtegetéséhez bocsátkoznám, — hiszen leginkább csak a főbb irányelvekre akartam szorítkozni — azt vagyok bátor kérdeni, mily fontos állami, törvényhozási szempontok állják útját az ekként contempplált kénszertársulatoknak? Eddig csak azt hallottam, hogy a mi hasznos és jó, arra nem kell kénszertársulathoz, a mi pedig nem hasznos, olyanra nem szabad kénszeríteni. Hát ugyanazon szavak ezek, melyeket 7—8 év előtt az általam szerkesztett iarpalában én magam is hangoztattam. E tétel hamis voltát azonban a gyakorlati élet flagrans módon bebizonyította. A kénszertársulatok ellen eddig felhozott mind-megannyi érvek körülbelül nem culminálnak egyébben, mint hogy: „Es schickt sich nicht!”

A NOBILIS KORTESFEJVER.

(Budapesti levél).

A „fővárosi iparos-kör” tudvalegőleg központját képezi nemcsak a budapesti iparos értelmiség társaság életének, hanem egyszerűsége és kör általánosan tagságra és befolyásra nézve első helyet foglal el a főváros összes társas egyület közt. Az iparos-kört Ráth Károly alapította 1873-ban, és azóta mint elnök nagy tapintattal és erélyvel vezeti annak szellemi ügyeit, mindig szem előtt tartva a czélt: társadalmilag is a polgári közép osztályt egyesíteni és az iparosnak megfelelő társadalmi posztitót is kivívni.

E körben hetenként népes felolvasások, ünnepek és vásárnapokon nagy hirműre vergődött hangversenyek és műkedvelő szini előadások, más napokon ismét rendez összejövetelek tartanak közérdekű kérdéseket fesztelen megbeszélésre. A legutóbbi ily összejövetelt alkalmával egy tag felolvasta a „Pápai lapok”-nak Ráth Károly törvényhozási szereplésére vonatkozó kvalifikálatlan közleményét, s mondhatjuk, általános indignációt szült, hogy Pápa város hatóságának hivatalos közlönye — mint ez a lap len olvasható — nem állt a journalistikai tisztesség ily sajtóságnak színvonalára leszállani, hogy bizonyos körökben és bizonyos — nem nyílt síakkal, hanem férfiatlan pletykákkal kűzdő — aspiratíóknak kortorzólagatolt legyen.

Hogy Budapestet ilyen körben is tudomást vesznek a „P. I.” létezéséről, és megtiszteltetés a nevezett lap annak tulajdonosa, hogy az 1875. választási küzdelem és fényes győzelem óta a pápai választó polgárság roppant népszerűségnek örvend itt is, és hogy Ráth Károlynak szakadatlan munkásság által kivívott posztitóját az országgyűlésben az ország iparossága egyszerűsége s a saját ügyének is tekinteli. Nehogy félreértessem. Senki sem lehet assuradály az ellen, hogy eltérő politikai elvek alapján egyesek vagy pártok megbuktatására ne törekedjenek! de oly országos nevé, elismert szakember, mint Pápa képviselője, a kit úgy a főváros, mint az egész ország iparossága első bizalmi férfianak és vezéröknek ismeri el, a ki minden fontosabb iparérdekű

Mellettem ülsz ...

Mellettem ülsz barna kis lány,
Mellettem ülsz kedvesem;
Te n'lelted Demostenest,
Horáciust feledek.

Haj pediglen már maholnap
A csúgok elkezdődnek,
És mi hozzánk a vizsgákra
Vas kalaposok jönnek.

Én istenem mit csináljak?
Adj nekem most tanácsot,
Hogy tudnám még megtanulni,
Demostenest, s Horációt?

... Eh! De most már ugy is késő,
Megtanulnom nem lehet;
De a jövő félévben majd
Isten ugyse jobb leszek!

Most pedig jöjj tele kauszok,
És te drága kedvesem,
Titeket én ugy szeretlek,
Hogy Horációt éretteket
S Demostenest feledek!

intézmények feje; az ilyen egyik legmunkásabb tagja a törvényhozásnak és a társadalomnak, talán mégis csak megérdemel annyit, hogy minden obszcuritás által egy városi „hivatalos közlöny” hasábjain háttulról a legférfiatlanabb fegyverekkel a milyenek ellen önzertesen ember nem védekezik — meg ne támadtassék.

Nem vitatjuk, vajjon „unalmasak”-e Ráth K. beszédei vagy sem; a pápaiaknak volt alkalmuk e beszédekét olvasni, és számos beszámoló beszédét közvetlenül is meghallgatták; és ök eléggé kompetensek azoknak belső értéke felett bírálatot mondani. Tény az, hogy a ki a logikomolyabb közigazgatási és pénzügyi kérdésekkel foglalkozik, a ki a legfáradságosabb kutatások és tanulmányok eredményeként újabb és újabb számadatok halmozásával szokta álláspontjának helyességét igazolni; az nem igen elvezethetik és nem idézheti elő azt a hangulatot, mint bizonyos szónokok, kik talán inkább mulattatják a „t. házát,” de vajmi kevéssé mozdítják elő a törvényhozás komoly céljait. Tény azonban az is, hogy R. K. beszédeit mindig figyelemmel szokták meghallgatni minden párt padján, és hogy alig a gyorsírói diáriumban egyetlen beszéde fejlegyezve, melynél a gyakori „élünk helyeslése” nem arról tenne tanúságot, hogy a beszédke a ház kórnói tagjainak vannak száma és hogy ezek a szak-szerű alaposítást érdem szerint tudják méltányolni.

Azonban mindentől el is tekintve, a „P. L.” állítólagos levelezője vastag valótlanságot mondott, midőn a „Pesti Naplóra” hivatkozott és e sorok írója ezzel szemben felajánl 100 forintot a pápai szégyenlap javára, ha a „Pesti Napló” valamely számából a „P. L.” ama megjegyzést vagy csak ahhoz hasonlót is idézni képes. (Hisz itt közöltomdánk, hogy R. K. munkatársa a P. N. plónak és különösen, hogy ő írja a fogaskerek jel alatt megjelölt szakcséri közgazdasági cikkeket). Hogy pedig akár az életpapokban, akár valamely kis napilap tárczájában mikép bannak el azokkal, a kik a nyilvánosság terén más párt zászlója alatt szerepelnek, azt hiszünk, csakis a notorius rozszakarat vagy politikai koronaryik szolgálatkészség képes még ebből is kortes fegyvert kovcsolni.

Különben alig lehetünk mi itt fel, hogy az efféle nobilis kortesfejgyver más hatással lehetne a pápai független polgárság közvéleményére, minthogy, nagyon erősen állhat az ő képviselőjük az ország közvéleménye előtt, és nagy érdemei lehetnek a közügyek körül, ha akár politikai, akár személyes ellenfelei csak rejtekekkel és csak kiesinyes pletykákkal képesek ellene „elvi” támadást intézni. Vajjon van-e valaki Pápán, a kire az efféle ismételt orvátmadások épen ellenkező hatást ne tenének, mint a milyen az illetők töle várnak? Sértés volna más csak feltételezni is. Mi pedig fővárosi iparosok gondoskodni fogunk arról, hogy bizonyos urak és bizonyos körök is merve legyenek az országban mindenütt ott, a hol Ráth Károlyt az iparügy első bajnokának ismerik el, a kinek első sorban köszönhető, hogy nemzeti iparunk érdekei immár az államélet első rendfő tényezői közt foglalhatott helyet.

De hiszen mit is várhatunk egyebet azoktól, a kik ugyancsak a „Pápai lapokban” nyíltan szembe állanak a hazai iparosok összeségének jogosult kívánalmával és azt hirdetik: *nem kell társulási könyvszer, nem kell kvalifikatio!* Így olvassuk ezt ama lap utolsó számában. Tehát a mit a II. iparos congressuson 600 szaktestület képviselői kimondották, a mit megszámlálhatatlan kérvény a törvényhozásnál szorgalmazott, a mit az országos iparügyiület emlékiratai az iparrendezésnek ép oly elengedhetetlen feltételül állítottak oda, mint a m. é. szeptemberben tartott egyetemes gyűlése Magyar-és Horváthország összes kereskedelmi és iparkamaráinak; a mit a legújabb osztrák-és németbíróalmi törvényjavaslatok még sokkal erősebb korlátozások mellett célzba vesznek: — mindez bliki az önök „irányadó” (?) és „intelligenti” monopolizáló körre nézve; az önök „Justus”-ai azt mondják: nem kell, a mit 600 magyar szaktestület és az összes kamarák akarnak; nem kell, a mit 600 magyar szaktestület és az összes kamarák akarnak, nem kell, a mit a fővárosi sajtó 9/10 része, és a vidéki sajtó összesége felkarolt nekik nem kell életerős iparszervezet, nem kell rend és fegyelmek a tan-és munkaviszonyban, nem kell rendszeres iparos képzés a műhelyben és az ipariszkolában, — nekik az a semmi az az „iparszabadság” hangoztatott íves frasisz kell, a mit kibővítettek egy miniszteri hivatalnokok és nagykereskedők által nem rég alakított „általános iparegyület” elszigetelten álló munkálataiból.

Most már mi itt az iparoskörben teljesen tisztában vagyunk, kikkel van dolgunk, — reméljük, tisztában vannak már jó régen önök is!

K. Á.

Végszóm.

Nem hittem volna, hogy a helyi iskolákról, különösen pedig az apácák leányiskolájáról szóló igénytelen cikkem után második ízben is fel kellend majd szólnom.

No de nem is élek vissza e lapok olvasóinak türelmével.

Csak egészen rövidűde akarok t. Ujváry Ferencz úrnak a „Pápai Lapok” utóbbi számában megjelent

reflexióra reflektálni, nehogy valaki azt mondhasa hogy már megadtam magamat.

A mit Ujváry úr ujabban mond, az semmi egyéb, mint a régebben mondottak ismétlése, s én valóban nem tudom, hogy mily nyelven mondjam el, miszerint megértessen vele, hogy én az apácztanítónők ellen nem intéztem s nem is intézek támadást, hanem igenis az ottani iskola fenntartója el- len, a ki nem gondoskodik kellő számu s nagyságu helyiségekről, továbbá a polgári község ellen, mely az orvosrendőri vizsgálat után nem járt el úgy, mint a hogy kellett volna, ha azt akarjuk, hogy az olyan vizsgálatoknak haszna is legyen. És én se kívánok egyebet, mint a mit maga Ujváry úr is jogos kívánásának mond, azt tudniillik, hogy a túlnépes osz- tályok mellett állíttassanak párhuzamos osztályok, ezzel aztán segítve lesz a bajon s úgy hiszem se nekem, se másnak nem fog eszébe jutni elégedet- lenségét kifejezni az apácák iskolája fölött.

Azonban Ujváry úr utóbbi cikkében más kérdést is érint, melyet nem hagyhatok megjegyez- nélkül. Azt mondja ugyanis, hogy Pápán a négy vallásfelekezet békében élt egymás mellett, kár tehát e békét megzavarni azáltal, hogy illetéktelen közeg- nek egy-egy tagja ez vagy amaz hitközség belső ügyeibe avatkozik; mert hiszem — úgymond — meg- van a kath. hitközségnek is a maga buzgó iskola- széke és előjárósága. Ezeket pedig kár volt felhozni Ujváry úrnak.

Nekem eszem ágában sem volt valamely hitfe- lekezet belső ügyeibe avatkozni, én csak város- iskolaügyével foglalkoztam, mert eziránt érdeklődöm, és mivel e lapok — úgy hiszem — a község érdekeit kívánják előmozdítani, éppen nem tekinthettem crimemnek, ha az egyes hitfeleke- zetek által fenntartott iskolákról is szóltam. De nem is hiszem, hogy Ujváry úron kívül valaki igaz té- nyeken alapuló közleményeimet durváknak és ille- tékteleneknek bélyegezné, különösen nem akkor, mi- kor Ujváry úr utóbbi cikkében azt olvassa, hogy igaz ugyan, miszerint az apácák népiskolájának alsó osztályai túlnépesek, de ezért ílesekben nincs hiány, mivel hogy vannak, a kik az iskolát nem látogatják. Mert erre aztán én is, más is joggal kér- dezhetné, hát miért nem látogatja ez meg az a nö- vendék az iskolát? S ha nem látogatja, miért nem kényszerítik az iskolalátogatóra, mikor ezt a tör- vény is parancsolja? azt kell hinnünk, hogy ott az apáczaiskolában örülni kell, ha az alsóbb osztá- lyok növendékei közül mennél többen hiányoznak! Ezt ugyan nem akarom elhinni, de a gyanu éppen nem minden alap nélküli.

Ezek után én is azt mondom: szent a béke! Meg vagyok győződve, hogy Ujváry ur is, meg én is az így érdekekben szolgáltunk fel, s egyébb ez- lünk nem volt, — s most csak azt kívánom, vajna illetékes helyen azt tennék, a mit tenni szükséges.

Egy iskolaszéki tag.

Pro memoria

a „Pápai lapok” szerkesztőségének.

A „Pápai lapok” utolsó számában szerkesztői „nyilatkozat” lett közzé téve, melyre a—z-ig el voltunk készülve.

Mert ismerjük már ama bizonyos úr gondol- kodásmódját. Ismerjük tendenciáját, ismerjük inten- tióit, ismerjük mindazt, a mit ő akar, a mire ő törekszik. Habár ő jónak találta titkolóznai, mi mégis tudjuk, hogy miben töri a fejét.

Hát bizony az a bizonyos budapesti levél nem más, mint a világgá eresztett, „második kortes feecske.” (Az elsőt már régebben becsajították út- nak!) Mert hát mi egyéb célja lehet a Pápai la- pok szerkesztőjének, mikor városunk orsz. képviselő- lőjéről oly becsérőleg nyilatkozik, mint hogy indirecte mások részére korteskedjék?

S ő mégis azt mondja, hogy úgy van, mert a kétkulacsosság ő nála éppen nem valami szo- katlan, — csak ama bizonyos választásra utalunk! — de az is bizonyos, hogy jelenlegi képviselőeknek nemesak, hanem barátja, de határozott ellensége. A ki pedig valakivel szemben ellenséges állást foglal, az nem állíthatja magáról jó lelekkel, hogy a párto- kon kívül áll.

Ez a logika abe-je, s a „Pápai lapok”, szer- kesztője nagyon együgyűnek tarthatja olvasó körét, mikor feltételezi, hogy ez hitelt fog adni abbeli ki- jelentésének, miszerint ő egyik pártunk sem áll szol- gálatjában.

Azt már megtették a „Pápai lapok” hogy vá- rosunk tisztelt orsz. képviselőjéhez csak amonnan háttulról szólókat, nem csodálkozhatunk tehát, ha személyt oly betűkkel mondják becselesnek, melyek éppen az ellenkezőt akarják jelezni. Akkor is mon- dottuk, s most is megmondjuk, hogy: Ráth Károly az úgy érelen támadásokkal szemben nem szorul védelmünkre, mert a kinek országos érdemei van- nak, annak Pápa város s nem tudom hány testület hivatalos közlöny még akkor sem írthat, ha szer- kesztője publikum nagyobb gaudiámsra tőtagaszt áll.

Azt mondja a „P. L.” érdemes szerkesztője, hogy a „M. V.” helyeslésére nem szorul, vagy nem tördök vele.

Ergo: a „P. L.” t. szerkesztősége infallibilis- nak tartja magát.

De vajjon kívülre ki tartja annak?

Senki, — de senki!

Mert senki se hiszi, hogy a mit a „P. L.” mondának, az mind szent írás legyen, a mihez már nem fér szó.

Aztán pedig a „M. V.” nem is a „P. L.” hanem a község számára jelenik meg, s ezen min- ségében joga van azt mondani, hogy ezt hely- lesli, azt pedig nem.

Vagy nem?

De azaz a „M. V.” nem is tördök, hogy a „P. L.” mily jogkört engedélyeznek neki, mert ha tördöknék vele, úgy már régen ki volna törölve az élok sorából.

Végre a „P. L.” szerkesztője azaz vél na- gyot mondani, mikor azt állítja, hogy a „Magyar Vidék” szerkesztője a kiadó köpenye alá buvik.

Mondott valamit!

Csakhogy olyasmit mondott, a mi őt sújtja legjobban.

Lapunkban el volt már mondva, hogy bizo- nyos ember mily intrigákat szőtt az eddigi szerkesztők ellen, — még többet is mondjunk?

Akkor arról is kellene szólni, hogy tisztessé- ges, becsületes és férfias jellemnek mik a kellékei. Szőlünk-e erőll?

Nem szőlünk.

Mert fölösleges volna erről szólni, a kit illetne, azon ugy se fog már semmi!

Lapunknak nincsen megvezetett szerkesztője, s hogy miért nincs — nem tartozik ide. De van la- punknak elve és irányja — s ez a mi elégtéte- lünk azaz szemben, a ki feledni látszik, hogy a köz- zel multban mit mivellett ellentünk

A „Magyar Vidék” szerkesztősége.

Vidéki és helyi hírek.

Lapunk ezen száma több elodázhatatlan köz- lemény késő érkezése miatt, egy nappal megkésétt, a miért szives elnézést kérünk.

Városi közgyűlés volt a mult szombaton, melyen 47 szavazattal 3 (Dr. Lövy, Pap János és Kiss L.) ellenében újból határozatba ment, hogy a pápa-keztelyi vasut részvényei jegyzésére 20,000 ft kölcsönt vesz fel, elhatározta továbbá, hogy a gyűlésintézet feleletet a „pápai takaréktár”-nál hely- szel el. Néhány polgármesteri jelentésnél a gyűlés véget ért — Volna nekünk is a 20,000 ftros köl- csőnre egy kis megjegyzésünk, de ezuttal nem szö- lünk. Talán máskor.

A városi iskolaszék szerdán ülésezett s egyéb határozatok között kimondotta, hogy az óvó inté- zet helyisége csak jótékony cselekre engedhető át mulatóhelyül. És ez úgy helyesen van.

A „Polgári kör” választmányja mult vasárnapj írásban Kutrovác N. urat, a Gelder-főle koresma fizletvezetőjét választotta meg a kör vendéglőségé- vé. A választmány elhatározta továbbá, hogy a makacs hátreléköskötlő per utján hajtja be a tagsági díjakat.

Engedélyezett magunk fi- és leányiskola Pápán. Goldberg Jakab úr városunkban előnövés ismert tanfőri a n. műltóságú ministerium részéről enged- lődny nyert arra, hogy Pápán hat osztályi fi- és leányiskolát állíthasson. Tekintve, h a helyben létező népiskolák szufoltság meglettek és hogy az azokban működő tanerők minden buzgalma mellett a sikeres nevelés és oktatás csak nehezen eszközöl- hető, köszöntettel tartozunk G. úrnak, hogy nem kí- mélye áldozatot egy a modern paedagogia minden követelményeinek megfelelő intézetet felállított. N. ur intézetét már eddig is felekezeti különbség nél- kül szép számu mindkét nembeli növendék látogatta és nem kétekedünk benne hogy még többen is látog- totni fogják. Az új intézetet (főiskola utca 197 sz.) a t. szűlk beces figyelmébe és pártfogásába leg- jobb lelkiismerettel ismételve ajánljuk.

Színház lesz Pápának, erről beszél az egész város. A színházi bizottság e napokban ülésezett s elhatározta, hogy az építés már máreuszban kez- dődjék, hogy a színház öszre elkészüljön. Voyta Adolf építész ur terve fogadtatott el, mely szerint az épi- tési költségek 13,600 ft-ra, a belső berendezés költsé- gei pedig 3000 ft-ra rugnának. Míután azonban csak 4000 ft. áll a bizottság rendelkezésére, 120 szafőrius részvényt fog kibocsátani. — Öszintén kívánjuk, hogy a 120 részvény elkeljen, s hogy Thalia templomának ne csak derék papjai, hanem — a mi a földolog áhitatoskodó községe is legyen.

Az ifjusági és népkönyvtár II. évfolyamának első kötete Bánfi János „A drótos fiú” cz. elbeszéléssel a jövő héten hagyja el a sajtót. Ár 50 kr. Előzetesek — 2 ftt 50 kr. — még mindig elfogadhatnak Bánfi J. kiadó-szerkesztőnél Pápán.

Levelgyűj árusításra engedélyt kaptak: Schossberger és Goldberg Gyula papírkereskedő urak, s egyszersmind levelgyűjtő szekrényük is leend. Tehát Pápa postával való érintkezés fölöttök meg van könnyítve s lakjók kiki a város bármely részén, nem szükséges egy levéllel vagy egy levelgyűjtő postára szaladnia.

Egy bubos kanári elveszett, a ki megtalálta és vissza hozza a szerkesztőséghez, azt sirató gazdája megjutalmazza

Levelgyűjtő-szekrényt, mely Kohn Adolf üzlet-helyisége előtt van, f. hó 16. éjjel lefeszítették — hogy kik — arról nem szól a krónika — de hogy kikodák, azt konstátálták. Ezen tény határozott rablás kísérlet s nem vicz. — A zsákmány, melyben tudj Isten milyen sürgős, vagy esetleg értékes levél is lehetett a merész éjjeli kalandorok birtokában volt, azonban amint a bolti örök rajtuk kaptak, a praxis terére vitték e közmondást: „Szégyen a futás, de hasznos”.

A megérdemelt két pofon. Tóth Lidi nevű cselédet gazdája kétszer arczul csapta, a miért ő a kapitányságnál panaszt emelt, hol azután kiderült, hogy a panaszló jogosan kapta meg a két pofont a gazdájától, többször ismételt falopán árban, kiderült továbbá, hogy neveztettek hamis cselédkönyve is van, a miért azután a rendőrség által lelett tartóztatva.

Hamis ezüstforintosok keringenek; a hét folyamában Herczeg Dánielné több ilyeneknek jutott birtokába, jó lesz vigyázni.

V. Horváth Józsefnétől ellopták a füstölt disznóhúst. A gyanyó Güntner Jánosra esett, s vizsgálat folytán csakugyan kiderült, hogy a disznóhúst ő vitte el, és így ügye a járásbírósnak átadatott.

Mit csináljunk velük? Azon helyenkélti vázonszeledek kiknek már lapunk mult számában ki-vántunk szerencsés utat, daczára a rendőrség éber

figyelmének, még most sem távoztak városunkból. Talán nem ártana, ha a dolgozó ház eszméje fogantositva lenne, mely az ilyen madarak számára kö-zsen állana!

Városunkban meghaltak f. hó 10—16-ig: Spiczer Lajos gyermeke, izr. halva, nehéz szülés. Német Rozsi leánya Mária, r. k. 1/2 éves, tüdőlob. Nagy István gyermeke Pál, ág. h. 5 hónapos, sor-vadás. Gáncs Istvánné, r. k. 88 éves, aggkor, Kis István, ág. h. 59 éves, szülétes. Takács Ferenc gyer-meke Árpád József, ág. h. 11 hónapos, tüdőlob. Tóth György, ág. h. 60 éves, tüdővész.

Gabona-árak.

PÁPA:

100 kgr. vagysis métermázsánként.

Buza: jó 11 ftt. 50 kr., közép 10 ftt. 80 kr., alsó 10 ftt. 50 kr.

Rozs: jó 9 ftt. 80 kr., közép 9 ftt. 60 kr., alsó 9 ftt. 40 kr.

Árpa: j. 7 ftt. 50 kr. k. 7 ftt. 20 kr. és a. 6 ftt. 80 kr. Zab: j. 6 ftt. 60 kr. k. 6 ftt. — kr. 5 ftt. 80 kr.

Tengeri: j. 6 ftt. — kr., k. 5 ftt. 80 kr. és a. 5 ftt. 60 kr.

Burgonya: — ftt. — kr. közép 1 ftt. 20 kr. Széna: j. 2 ftt. 60 kr. k. 2 ftt. 10 kr.

Zsup: j. 2 ftt. — kr. közép 1 ftt. 70 kr.

Pápa, 1881. febr. 18.

Woitá József.

pálgámester.

ÜZENETEK.

Többeknek. Néhány cikket — térlhiány miatt — jó-vőre kellett hagynunk.

Szky Gy. felhasználjuk, de a bevezetés elhagyásával, mert az egy kissé o dúsus.

A. N. J. Nygyszmbt. A poema „feun.” sietünk is hogy mielőbb napfényre hozzuk. A „p. L.” nekünk nem járunk, mert A—i jelenleg nagy politikai s mi több — házassági ter-vekkkel el léven foglalta — no, a többit értheti. Így lát prof. R. családijában végre ment ritka ünnepről mit sem tudunk. Pedig érdekelt! Hát R—y miért nem keres fel bennün-keket? A kinyitott példányokat utank indítjuk. Szives udvozt! **S. Ö. Bópat.** Ön nem jó zászoltató, — sajnáljuk!

Helybeli. Nekünk hiába panaszkodik a „Veszprém” pá-pai levelezőjére, mert nekünk nem áll módunkban az oly érte-len és durva expectoratioknak elejét venni valamint nem te-

hetünk róla, ha a levelező ügytelensége folytán ama „szere-tetrendelő” (?) konyhákész B. ur. és ferizus napa asszony helyett mások jönnek gyanyuba. Mindenesetre jó volna, ha lap-társunk óvatosabban járna el az ily leveleknek a közzété-telénél. — A többit megtaljuk a hírek rovataiba.

Hermínához ... nem felel meg.

K. A. Bópat. Köszönjük. Ugy van bizony, hogy önk a távolból máskép látják a pápai dolgokat, mint a hogyan valóban vannak. Szerencsére van hivatalos közlöny, mely gon-doskodik arról, hogy Pápa híre járjon a nagy világba. Csakhogy ebben — mint láthatjuk is vajmi kevés köszönet van.

K-e A-m Bpat. Habár mi nem szeretünk oly éret-len mozgalmaknak, mint az ön által említett, nagy feneket kerülni, sorait, melyekben higgadt és józan gondolatmenetet találtak, közöz tesszük.

Nyilt-tér.*)

Folyó hó 16-ikán, Szerdán vezette oltárhoz Berger Janka kisasszonyt, Kohn Lajos Sellyei ke-reskedő ur. Tartós boldogságot kívánunk. A me-nyegző a lehető legfényesebben ment végre, mi nyoszolyók: Krausz Fanni, Klein Vera (Györből) Veisz Eanni, és Krausz Josepha kisasszonyok, mint vőfélék: Berger József, Fleischmann Miksa, Buchs-baum Ignác, és Fleischmann Mór urak szerepeltek.

Az ünnepélyes szertartások után, következett a diszebéd, amely esti 7 óráig tartott. A diszebéd-et, egy igen helyes házas tánczvigalom követte, amely a Griff vendéglő nagytermében lelett megtartva, s igen feyenes sikerült. Mindkét nebéli ifjuság szépen volt képviselve. Az első négyest 40 pár lej-tette. A rendezőség amely Berger József, Buchs-baum Ignác, Krausz Béla, Fleischmann Mór és Miksa urakból állott, méltó elismerést érdemel ügy-buzgóságáért. A négyeseket is a füzértánczot ügye-sen, szép sikerrel Krausz Béla rendezte. A kedély-társaság, reggeli 1/2 órákor, éljen az új pár ki-áltással s teljes megelégedéssel oszlott szét. A nap-hősei — a mennyasszony és vőlegény — a nyo-szolyók és vőfélék kíséretében Csntörtök esti 8 órákor utaztak el. Éljenek!

*) Az ezen rovat alatt közlöttékért sem alakilag sem tartalmilag nem vállal felelősséget a Szerk.

Kiadó lakás.

Pápa a Szt.-László utczában levő

25. számú házban

az egész első emelet, padlás, pinceze és fakamrával együtt 1881. Szt.-György naptól kiadó.

Bővebb felvilágosítás

ifj. Berger Ferencznél

kapható.

Egy rettentő betegség, melytől sok nép-osztály zaklattatik.

E betegség a gyomornak kisebb rendtelenségeivel kezdődik, de ha elhanyagol-tatik, megtámadja az egész testet, így a májt, különösen az egész emésztési rendszert, nyomorulttá tesz, s csak a halál szabadít meg ezen bajtól. A betegséget a beteg maga gyakran nem érti, de ha magát kérdezi, képes lesz meghatározni, hol és minő baja van. Kérdés: Van-e fájdalom, étkezés után érzek-e nyomást és a lehelés-nél szorongatást? Sötét kedélyű vagyok-e, kísérve szédüléssel? Sárgás szinezetűek-e a szemek? Nincs-e fűde a folkelésnél a nyelv, torok s a fogak vastag nyakkal, kísérve a száj rossz ízével? Érzek-e fájdalmat az oldalban, vagy a hátgerinczben? Nincs-e a jobb oldalban oly érzés, mintha a máj nagybodnók? Ha egyenesen állok, nem lep-e meg bágyadság vagy szédülés? A vizelet gyengén vagy erősen van-e színezve, üllepedéssel összekötte, mely az edényben rövid idő múlva meglátszik? Étkezés után nincs-e ösz-szekötte az emésztés a has felfúvásával, nem okoz-e szeleket és puffogást? Nem jelent-kezik-e gyakran erős szívdobogás? Ezen különböző jelek nem mutatkoznak egyszerre, de egyesek egyideig kineznek a beteget és igen súlyos betegség hírnökei Ha e betegség hosszabb időn át tekintete nem vétetnek, száraz köhögést okoz, kísérve hánytatási kényzertől. Későbbben piszkos, barna színezetű bőrt okoz, a lábak és kezek hideg ver-tékkel borítják. A mint a máj és a vesék lassanként mindinkább megbetegednek, rheumai fájdalom jelentkezik és a rendes gyógyítási mód haszatlannak mutatkozik ezen kinos betegség ellen. Igen fontos, hogy e betegség gyorsan és pontosan gyógyíttassék, mind-járt keletkezésekor, mi egy kevés gyógyszer által elérhető, mely a valódi szernek te-kintendő az egész betegség elhárítására, az étvágy visszaszerzésére és az emésztő-szervek egészséges helyzetbe való visszatértésére. A betegség „májbetegség”-nek nevezetik és a valódi és legbiztosabb szer ellene a „Shaker-kivonat” növény-készület, mely Ameri-kában készült az Uj-York, London és Majnai-Fraunfurtban telepedett tulajdonos White A. J. számára. Ezen szer a betegséget tövben támadja meg és az egész szervezetből kirekeszti.

Fiókraktárak Magyar-, Erdély- és Horvátországban :

Aradon: Finkh L. M. **Budapest:** Török József gyógyszerész, Királyutca 12. **Duna-Föld-vár:** Pap József. **Eszék:** Gobecki József. **N.-Beckerek:** Mencer R. **Gyöngyös:** Mer-schits Ferd. **Nagy-Szeben:** Teutsch A. **H. Mező-Vásárhely:** Kiss J. **Nagy-Károly:** Fudeisz G. **Kolozsvár:** Biró J. Székly R. **Léva:** Bollmann E. **Miskolcz:** Dr. Hercz M. **Ujvidék:** Grossinger K. **Nyitra:** Tombor K. **Nyiregyháza:** Korányi E. **Sopron:** Reckert A. **Pancsova:** Graff W. **Pozsony:** Heinrichze F., Pisztory F., Soltz R. **Selmecz:** Stankay Ferencz. **Szeged:** Barczay K., Kovács A. **Temesvár:** Jahner E. M., Hunyadi-utca, Tarczay István. **Vinkov:** Alemann L. **Varasd:** Hochfinger Arn. **Werschetz:** Bienert G. **Droguist. Zupanje:** Matter A.

Tulajdonos: **White J. A.** Főraktár nagyban Magyar-, Erdély- és Horvátország részére **Török J.** gyógyszerésznél **Budapestben, Királyutca 12.**

A „Pápai Lloyd” helyiségében

kávés

Értekezhetni f. h. 29-ig a társaság igazgató-jánál L ö w y J a k a b ural, kívül a feltételek is megbe-szélhetők.